

Rapor

Berlin'in bir duvarla ikiye bölündüğünü bilirsiniz. Yıllardır bir utanç belgesi olarak gösterilen bu duvarın doğu kesiminde insan haklarının ayaklar altında çiğnediği söylenir. Batıda ise alabildiğine bir özgürlük rejimi hüküm sürmektedir.

Hukuk devleti ilkelerine karşı besledikleri aşırı bağlılık duyguları nedeniyle bizim hükümetler Doğu Almanya rejimini tanımadılar. Almanya'da öğrenim gören Türk gençlerinin utanç duvarının berî yanında, insan haklarına saygılı, özgür üniversitelerde okumalarını yeğ tutarlar.

Ne var ki yöneticilerimizin özgürlük anlayışı, once özendiğimiz batının özgürlük anlayışına hiç uymamaktadır.

Bunu Hür Berlin Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekan Prof. Franz Ansprenger'in aşağıya aldığımız raporu bir kez daha açıkça ortaya koymaktadır.

İşte rapor:

«Üniversitemiz öğrencilerinden Hakkı Keskin, kendisine, Türkiye Hükümeti tarafından öğrencilikle ilişkisinin kesilmesine karşı itirazı ile ilgili bir bilrkişi raporu vermem ricasında bulundu.

Yabancıların özgür bir üniversite öğrenimi yapmaları, hance, Federal Almanya ve Batı Berlin'de yürürlükte bulunan demokratik anayasanın önemli unsurlarından biridir. Bu nedenle Hakkı Keskin'in ricasını memnuniyetle yerine getiriyorum.

Bay Keskin, yabancı öğrencileri üniversiteye hazırlayan ön-öğrenim devresini 19.10.1966 tarihinde tamamlamak suretiyle Almanya'da yüksek öğrenim yapma hakkını kazanmış ve Hamburg Üniversitesinde Siyasal Bilgiler öğrenimi yapmaya başlamıştır. 1967 yaz döneminden beri ise Berlin Hür Üniversitesi'nde öğrencidir. 11.4.1969 tarihinde, yani Yönetmeliğimizin öngördüğü asgari dört sömestir sonunda, ön diploma sınavını «memnun edici» derece ile vermesi başarıdır.

Sadece bu husus, Hakkı Keskin'in öğrenimini belirli bir hedefe yönelterek başarıyla yürüttüğünü ispat etmeye kâfidir. Şimdiye kadar katılmış olduğu seminerlerde aldığı sonuçlar, kendisinin özellikle devlet ve anayasa hukuku dallarında çok başarılı olduğunu göstermektedir. Bundan dolayıdır ki, Prof. Herzog, Hakkı Keskin'i, burda alabilmesi için Üniversite Yabancı Öğrenciler Dairesine defalarca tavsiye etmiştir.

Böylece, Hakkı Keskin'in üniversite öğrenimini devam ettir-

NADİR NADİ

(Arkası Sa. 1, Sü. 3 de)

Cumhuriyet

27 Eylül 1970, S. 1.

me yeteneğine sahip olduğu ve uygun bir süre içinde başarıyla mezun olabileceği açıkça ortadadır. Öğrencilikle ilişkisinin kesilmesi de zaten başarısızlığı dolayısıyla değildi ve olamazdı da. Bay Keskin, öğrencilikle ilişkisinin kesilmesi sebebinin daha ziyade 2.2.1969 tarihinde Berlin Türk Başkonsolosluğu önünde yaptığı bir konuşma ile ilgili olabileceği kanısındadır. Bir Siyasal Bilgiler Fakültesi yüksek öğretim üyesi olarak kendimi, bu konuşmanın muhtevası üzerine söz söylemeye yetkili buluyorum.

Bu konuşma üzerinde sadece, Hakkı Keskin'in birkaç gün önce Fakültemizde dağıttığı bir konuşma metni vasıtasıyla bilgi sahibi oldum. Elimde, aksini ispat eden bir delil olmadığı müddetçe, metnin, konuşmanın aslına uygun olduğu gerekçesini kabul ediyorum. Metnin bir örneği ilişiktir.

Konuşma bir protesto gösterisi esnasında yapılmıştır. Sessiz protesto gösterileri, her türlü siyasi fikrin serbestçe ifade edilebilme biçimi olarak Federal Almanya Anayasasının garantisi altındadır. Bu husus bilhassa son yıllarda basın yoluyla açıklanmış, ilmen ve mahkeme kararıyla da tasdik edilmiştir. Elbette gösteri hürriyetinin de sınırları vardır. Bu sınır, bana kalırsa, ilk planda, farklı düşüncede olanlara karşı kaba kuvvete başvurulduğu noktada başlamaktadır. Bildiğim kadarıyla, 2.2.1969 tarihinde, Türk Başkonsolosluğu önünde bu tarzda herhangi bir olay meydana gelmemiştir. Demek ki, yapılan gösterinin meşru olmayan bir yönü yoktur.

Konuşmanın metninden anlaşıldığına göre, Bay Keskin, memleketinin toplumsal durumu üzerinde tenkitçi bir görüş sahibidir. Konuşmalarında dokunduğu ayrıntılar ayrıca tartışma konusu olabilirler. Türkiye'nin 1969 yılındaki durumuyla 1930 Almanyası arasındaki şematik karşılaştırma, bana kalırsa, kifayetsizdir. Anayasanın metni ve uygulaması arasındaki farkları sadece «egemen sınıfların iki yüzü» olarak açıklamak, hance, ilmi yönünden tehlikeli bir ahlak felsefesi ve şahsi görüş çerçevesi dışına çıkarmama olarak nitelendirilebilir.

Ancak, bunlar bütünlü bozmayan ayrıntılardır. Tüm olarak Hakkı Keskin'in bu konuşmadaki eleştirileri, kendisinin, bilimsel çalışma yoluyla kazanılmış bir karar verme yeteneğine sahip olduğunu ve bu yetenekle verdiği sonuçlara bağlı kalmaya hazır bulunduğunu gösteriyor ki, gerçek demokrasi anlayışına uygun olan böyle bir davranışı, bir Alman öğrencinin Federal Almanya idare sistemi karşısında göstermesini memnuniyet ve saygı ile karşıladım. Anayasanın uygulamasında adım adım Anayasa metnindeki ilkelere yaklaşması talebi Avrupa demokratik hareketlerinin doğrudan doğruya temelini teşkil etmektedir.

Özetle şunları söylemek istiyorum ki, Hakkı Keskin'in 2.2.1969 tarihinde yaptığı konuşma, Federal Almanya Anayasasının temelini altındaki siyasi tartışma ve gösterilerin çerçevesi dışına çıkmamaktadır. Bu konuşma, siyasi sorumluluk gösteren bir belge ve aklı bir siyasi eleştiridir. Bu iki özellik ise, bilhassa siyasi bilimler öğrenimi yapan bir kişiyi sahip olması gereken iyi vasıflardandır.

Konuşmanın sonundaki «mücadeleye kararlıyız» sözünü, kaba kuvvete ihtilale çağrı olarak izah edebileydim kararım başka türlü olabilirdi. Ancak, böyle dar bir açıdan yapılacak açıklama, bana kalırsa, metnin diğer kısımlarıyla mutlak bir çelişme teşkil edecekti. Açıkça görülmektedir ki, ifade edilmek istenen, meşru siyasi faaliyetler çerçevesinde bir mücadele olup, özellikle, yukarıda bahsedildiği üzere, «halkın aydınlatılması» ni hedef tutan faaliyetlerdir.»

(imza)

Raporu okudunuz. Üzerinde fikir yürütmeyi bir ayrıca gerekli bulmuyorum. Yalnız şu kadarını söylemekten kendimizi alamadık: Berlin'i ikiye bölen utanç duvarını Türkiye Cumhuriyeti sınırlarına kadar uzatmaya yöneliklerimizin hakkı var mıdır?

NADİR NADİ